

УДК 342.565.2
DOI <https://doi.org/10.32837/ryuv.v0i4.614>

О. В. Кузьменко

orcid.org/0000-0001-8870-3285

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри права

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Г. В. Берченко

orcid.org/0000-0002-0365-9009

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного права України

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

СТАТУС КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК СУДОВОГО ОРГАНУ ВЛАДИ

Час від часу в науковій літературі лунають заперечення судового статусу щодо Конституційного Суду України (далі – КСУ). Особливої актуальності ця дискусія набула після внесення змін до Конституції України у 2016 році, за якими КСУ більше не згадується у відповідному розділі Конституції України «Правосуддя». Крім того, судовий характер юридичної природи КСУ був поставлений під сумнів Верховним Судом у постанові Великої Палати від 14 березня 2018 року по справі № П/800/120/14. Саме тому потрібно ще раз звернутися до доктринальних джерел спеціалізованого конституційного контролю, а також проаналізувати інші важливі аргументи в цій дискусії.

Метою статті є з'ясування статусу КСУ як судового органу влади. Завданнями статті є: розкрити зміст дискусії між Гансом Кельзенем і Карлом Шміттом щодо природи конституційного суду; з'ясувати зміст і наслідки конституційної реформи 2016 року в частині статусу КСУ; з'ясувати аргументи щодо відповідності КСУ критеріям ст. 6 Європейської конвенції з прав людини.

З самого початку виникнення ідеї особливого конституційного суду лунали досить рішучі заперечення проти необхідності його існування. Передусім йдеться про суперечку Ганса Кельзена (автора ідеї створення конституційного суду) й Карла Шмітта (автора праці «Гарант конституції»). Розглянемо аргументи К. Шмітта й відповідь на них Г. Кельзена.

По-перше, на думку К. Шмітта, судовий захист конституції може бути лише частиною установ захисту й гарантій конституції, та було б украй поверхово не помічати дуже вузьких кордонів будь-якого правосуддя та забувати багато інших видів і методів гарантій конституції [1, с. 42].

По-друге, саме по собі право судової перевірки робить суди, які приймають рішення в процесі, гарантами конституції лише в умовах держави юстиції, де під контролем звичайних судів перебуває все суспільне життя, та лише в тому випадку,

якщо під конституцією розуміються насамперед основні права буржуазної правової держави, особиста свобода й приватна власність, які повинні захищатися звичайними судами щодо держави, тобто законодавства, уряду й управління [1, с. 45].

По-третє, юстиція залишається обмеженою насамперед законом, і від того, що вона ставить свою прив'язку до конституційного закону вище прив'язки до простого закону, вона не стає гарантом конституції. Вона не може виконувати подібні функції в державі, яка не є чистою державою юстиції [1, с. 53].

По-четверте, наскільки взагалі можливо конституювати гаранта конституції всередині сфери юстиції? Чи може функція гаранта конституції в цілому здійснюватися у формі юстиції? І чи є подібна діяльність, навіть якщо її здійснення оточене невидимістю форми юстиції, дійсно юстицією, а форма юстиції чимось іншим, оманливим покровом для іншого роду – й в будь-якому разі політичного – повноваження [1, с. 59]?

По-п'яте, якби конституційна юстиція була юстицією конституційного закону над простим законом, то це було б юстицією однієї норми як такої над іншою нормою як такої. Але не існує юстиції норми над нормою, принаймні до тих пір, поки поняття «норма» зберігає певну точність, і це слово не перетворюється просто у вираз з дюжиною паралельних, бокових і задніх дверей, тобто в засіб безмежної багатозначності, для чого воно, до речі, прекрасно підходить із висновків безпредметного формалізму, який перевертає справу з ніг на голову й називає законом все, що законодавчі органи здійснюють у формах законодавства, а юстицією – все, що робить суд; суддя незалежний, – таким чином, кожен, хто незалежний, є суддя; таким чином, все, що незалежний орган здійснює під захистом своєї незалежності, є юстиція; ergo достатньо передати розв'язання всіх конституційних суперечок і розбіжностей незалежним суддям, та отримаємо «конститу-

ційну юстицію». За допомогою такого роду формальних понять все можна підігнати під усе; все може стати юстицією, але точно так само – «нормою» та встановленням норми, а зрештою – конституцією. Відповідна конституції організація перетворюється у світ оманливих фікцій під час розгляду сумнівів і розбіжностей про те, чи існує суперечність між двома нормами, не одна норма застосовується до іншої, оскільки сумніви й розбіжності зачіпають лише зміст конституційного закону, але насправді усувається сумнів щодо змісту норми, яке виявляється у своїй автентичності. По суті, це є усунення неясності щодо змісту конституційного закону, й тому визначення змісту закону, а отже, законодавство, навіть конституційне законодавство, а не юстиція [1, с. 82].

Відповіді на ці всі аргументи надав сам Ганс Кельзен в опублікованій роботі «Хто має бути гарантом Конституції». На його думку, звичайно, щодо доцільності подібного інституту можна сперечатися. Ніхто не стане стверджувати, що він за будь-яких обставин є абсолютно дієвою гарантією. Але з будь-яких точок зору, з яких можна торкатися та вирішувати рго і contra щодо такої проблеми правової політики, як центральний конституційний суд, не має ніякого значення те, чи є цей орган «судом», а його функція – справжньою «юстицією». Хоча з боку теорії права це дуже значуще питання класифікації. Але з відповіді на нього – позитивної або негативної – просто не впливає нічого такого, що говорило б «за» чи «проти» передачі названої функції колегіальному органу, в якому його члени були б повністю незалежні. Тут мається на увазі незалежність відносно уряду й парламенту, яка називається «судовою», оскільки в сучасних конституціях її намагаються надати судам (втім, не тільки їм). Робити висновок про неможливість або марність названого тут «конституційним судом» інституту, виходячи з інтерпретації поняття «юстиція», було б типовим випадком «юстиції понять», яка нині може вважатися вже застарілою [2, с. 366].

Врешті-решт саме підхід Кельзена був обраний багатьма європейськими країнами. Нагадування про цю дискусію є вкрай важливим нині. Адже нагадаємо, що у 2016 році з тексту Конституції України вилучене положення ч. 1 ст. 147 (в старій редакції) про те, що «Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні», а також ч. 3 ст. 124 (в старій редакції) про те, що «Судочинство здійснюється Конституційним Судом України й судами загальної юрисдикції».

Пояснювальна записка до законопроекту про внесення змін до Конституції України містить таку тезу: «Відповідно до рекомендацій Венеціанської Комісії та з огляду на правову природу Конституційного Суду України законопроект виокремлює Конституційний Суд України

як самостійну й відмінну від судів інституцію» [3]. Водночас ані у попередньому висновку CDL-PI(2015)016 від 24 липня 2015 року [4], ані в остаточному висновку (документ CDL-AD(2015)027) від 23 жовтня 2015 року [5] ми відповідних думок Венеціанської комісії не знайдемо.

Натомість у Висновку щодо проєкту Конституції України від 21 травня 1996 р. CDL-INF(96)6 стосовно тексту, затвердженого Конституційною комісією 11 березня 1996 р. Венеціанська комісія схвально оцінила положення щодо Конституційного Суду. Вона зазначала, що існування постійного Конституційного Суду «цілком відповідає поширеній у нових демократіях практиці захисту конституційності свого власного правового порядку за допомогою спеціального, постійного й незалежного *судового* органу» [6, с. 264] (курсив наш – авт.).

Як бачимо, судовий статус Конституційного Суду України зовсім не заперечувався Венеціанською комісією, навпаки – він схвалювався. Та й навіть сама назва «Суд» не мала залишати жодних сумнівів – йшлося саме про судовий орган, наділений спеціальною конституційною юрисдикцією. Органом конституційної юрисдикції визнає Конституційний Суд України й профільний Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII (ст. 1), хоч і втративши водночас, у порівнянні з попереднім конституційним формулюванням, прикметник «єдиний».

Так само М.В. Шепітько відносить КСУ разом з іншими судами до органів судової влади в Україні, на його думку, КСУ є органом судової влади також відповідно до ст. 6 Конституції України [7, с. 229]. Можна певною мірою погодитися з М.В. Савчиним, що насправді зміни 2016 року суттєво не відбулися на реальному правовому статусі КСУ [8, с. 494].

Водночас не виключено, що саме відповідні вагання в теорії та практиці конституційного реформування щодо статусу Конституційного Суду України справили вплив на підхід Верховного Суду, який був використаний в одному з рішень, пов'язаному з оскарженням звільнення судді Конституційного Суду України парламентом. Верховний Суд назвав Конституційний Суд України «більшою мірою політичним, ніж судовим органом» (постанова Великої Палати від 14 березня 2018 року по справі № П/800/120/14) і відмовився визнавати його судом у розумінні ст. 6 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (далі – ЄКПЛ).

У рішенні від 09 січня 2013 року у справі «Олександр Волков проти України» Європейський суд із прав людини (далі – ЄСПЛ) піддав критиці процедуру притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності парламентом на парламентському комітеті й пленарному засіданні, зазначивши, що пленарне засідання не було належним місцем

для розгляду питань факту й права, оцінки доказів та юридичної кваліфікації фактів. ЄСПЛ поставив під сумнів належну роль політиків, які засідають у парламенті й від яких не вимагається мати будь-який юридичний або судовий досвід умовстановленні складних питань факту й права в такому випадку.

На думку Верховного Суду, існують суттєві відмінності між обставинами, які були предметом розгляду ЄСПЛ у зазначеній вище справі, й обставинами справи, що розглядається. Згідно із ч. ч. 1, 2 ст. 148 Конституції України (в редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин), Конституційний Суд України складається з вісімнадцяти суддів Конституційного Суду України. Президент України, Верховна Рада України й з'їзд суддів України призначають по шість суддів Конституційного Суду України. Зазначене вказує на політичний характер формування цього органу конституційної юрисдикції.

Крім того, на думку Верховного Суду, Конституційний Суд України не розглядає конкретні юридичні справи в спорах між певними суб'єктами права, а може визнавати неконституційними нормативні акти (тобто діяти як негативний законодавець) і здійснювати обов'язкові для застосування тлумачення Основного Закону й за чинною на той час редакцією Конституції України тлумачення законів (тобто діяти як позитивний законодавець). Ці обставини суттєво відрізняють Конституційний Суд України від судів загальної юрисдикції, оскільки зазначене вище свідчить про те, що цей орган є більшою мірою політичним, ніж судовим.

Те, що Конституційний Суд України не є судом у розумінні ст. 6 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод від 04 листопада 1950 року, на думку Верховного Суду, впливає також із рішень Європейського суду з прав людини у справах «Фішер проти Австрії» та «Цумтобель проти Австрії».

Звернемося до цих рішень. У рішенні по справі *Fischer v. Austria* від 26 квітня 1995 року п. 28-29 ЄСПЛ нагадує, що відповідно до ст. 6 п. 1 (ст. 6-1) Конвенції необхідно, щоб під час визначення «цивільних прав та обов'язків» рішення, прийняті адміністративними органами, які самі не відповідають вимогам цієї статті (ст. 6-1), підлягало подальшому контролю з боку «судового органу, який має повну юрисдикцію». Австрійський Конституційний суд не має необхідної юрисдикції. Його перегляд зводиться до встановлення відповідності адміністративного рішення Конституції. Він може навіть відмовитись розглядати по суті скаргу, коли «не можна очікувати, що рішення роз'яснить питання конституційного права». Аналогічна теза звучить і в рішенні від 21 вересня 1993 року у справі *Zumtobel v. Austria*, п. 30: «Конституційний Суд не мав повноважень, передбачених п. 6 ст. 6. 1 (ст. 6-1)».

Доречно було б, якби Верховний Суд пояснив, що саме в компетенції КСУ, на його думку, є таким, що дозволяє релевантно, *mutatis mutandis*, застосувати згадані рішення ЄСПЛ у справах проти Австрії до українського випадку й через них не вважати КСУ судом у розумінні ст. 6 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод. Відсутність уточнень і пояснень із цього приводу з боку Верховного Суду виглядає, як мінімум, дуже дивним, а як максимум, схиляє до припущення щодо навмисного з його сторони видання бажаного за дійсне й ігнорування (приховування) аргументів, які «не вписуються» в бачення Верховного Суду. Адже ЄСПЛ неодноразово визнавав національні конституційні суди «судом, встановленим законом» саме в розумінні відповідної ст. 6 Конвенції. Очевидно, що відповідний підхід у тому чи іншому рішенні може бути зумовлений національною специфікою повноважень конкретного конституційного суду. Мало того, ЄСПЛ використовує власне, автономне тлумачення терміну «суд».

Крім того, кейс Олександра Волкова полягав взагалі в іншому – йшлося про те, що український парламент порушив ст. 6 Конвенції не тому, що звільнив саме суддю, а тому, що сам парламент не відповідав критеріям, що ставляться до суду в ст. 6 ЄКПЛ. Інакше кажучи, звільняючи суддю, парламент фактично виконав функцію суду, якщо знову ж таки пам'ятати про автономне тлумачення ЄКПЛ. Тому Верховний Суд перевернув усе догори ногами. Він абсолютно недоречно почав пояснювати, чому КСУ не є судом, причому вкрай тенденційно, посилаючись лише на частину практики ЄСПЛ, ігноруючи решту рішень, а також сам принцип автономного тлумачення ЄКПЛ. Натомість виходячи з обставин справи, Верховному Суду потрібно було б пояснити інше – чому парламент, звільняючи суддів КСУ, сам не порушив ст. 6 Конвенції, виконавши функцію суду. І тут ми побачимо різку схожість справи Олександра Волкова зі звільненням суддів КСУ парламентом у 2014 році.

Проте оскільки вже Верховний Суд підняв питання відповідності самого КСУ критеріям «суду», то варто навести протилежну практику ЄСПЛ, в якій той визнавав національні конституційні суди судами в розумінні ст. 6 Конвенції. Так, зокрема, це рішення по справах: *Ruiz-Mateos v. Spain* від 23 червня 1993 року, *Sußmann v. Germany* від 16 вересня 1996 року, *Pammel v. Germany* від 01 липня 1997 року, *Trippel v. Germany* від 4 грудня 2003 року, *Voggenreiter v. Germany* від 8 січня 2004 року, *Mežnarić v. Croatia* від 15 липня 2005 року, *Milatova v. the Czech Republic* від 21 червня 2005 року, *Švarc and Kavnik v. Slovenia* від 8 лютого 2007 року, *Gaspari v. Slovenia* від 21 липня 2009 року, *Oršuš and Others v. Croatia* від 16 березня 2010 року, *Kübler v. Germany* від

13 січня 2011 року, *Juričić v. Croatia* від 26 липня 2011 року, *A.K. v. Liechtenstein* від 9 липня 2015 року.

Невизнання дії ст. 6 Конвенції щодо Конституційного Суду України – досить далекосяжна позиція, оскільки йдеться передусім про доступ громадян до Суду й стандарти розгляду скарг. Адже за цією логікою, наприклад, затягування Конституційним Судом України з розглядом скарг або порушення стандартів судового розгляду (саме в цьому були найпоширеніші випадки порушення ст. 6 Конвенції), якщо його не вважати судовим органом, а натомість вважати політичним, жодним чином не порушує право на судовий захист і справедливий суд.

Насправді політичність суду, яку приписує Конституційному Суду України Верховний Суд як щось саме собою зрозуміле, в міжнародній практиці протиставляється незалежності суду. Так, у висновку Венеціанської комісії щодо проекту Закону про Конституційний Суд Чорногорії зазначалося: «Загальне повноваження Суду, що передбачає можливість відкрити провадження за власною ініціативою, робить Суд учасником політичного процесу, й Суд може втратити свій незалежний статус. Кожне рішення про прийняття справи до провадження або відмова від цього може бути сприйнято як політичний вибір» (п. 50, CDL-AD (2008)030). Національна практика також рухається шляхом заперечення політичності діяльності конституційних судів. Так, німецька доктрина виходить із того, що рішення Федерального конституційного суду не є політичними, водночас Федеральний конституційний суд визнається саме органом судочинства [9, с. 288–289].

На думку Ричарда А. Познера, Конституційний суд, до складу якого входять невиборні судді з довічним терміном перебування на посаді, дії котрих у розв'язанні водночас емоційно навантажених і політично забарвлених питань скеровуються лише застарілим і у своїх засадничих уривках дуже нечітко визначеним статутом, який так само стійкий до внесення поправок, як і американська конституція, – приречений на звання впливового політичного органу, якщо тільки (незалежно від можливостей, що надаються суддям Верховного Суду) суддям у ньому якимсь чином вдається поводитись, як звичайним суддям [10, с. 326]. Як зазначає Р. Алексі, конституційний суд фактично сприймається як рефлексивна інстанція в політичному процесі [11, с. 189].

А от на думку І.Д. Сліденко, практика будь-якого органу, що здійснює конституційний контроль, не стільки є застосуванням готової норми, скільки застосуванням доцільності й розсуду до готової норми. Таким чином, на думку вченого, спеціальний орган конституційного контролю – скоріше орган адміністрації, ніж суд [12, с. 140].

Варто погодитися з тим, що позапарламентський контроль конституційності з інституту суворо правового набув у процесі свого розвитку риси політичного інституту, втілюючись у нинішню форму змішаного інституту, який незмінно – більшою чи меншою мірою – якщо навіть і не є політичним по своїй суті, породжує політичні наслідки (часто досить далекосяжні) [8, с. 21]. Саме в цьому розумінні й варто розглядати політичне значення Конституційного Суду України, а не протиставляти його праву або ж належності до судової влади чи правосуддя.

На наше глибоке переконання, визнання позасудового статусу Конституційного Суду України або ж його політичного, а не правового характеру принижує його роль і не сприяє злагодженому функціонуванню судових механізмів захисту прав людини. Один із прикладів – проблеми, що виникають під час перегляду судових рішень за виключними обставинами, якщо Конституційним Судом України встановлена конституційність (неконституційність) закону, що особливо актуалізувалося нині – в процесі функціонування інституту конституційної скарги [13]. Саме на вдосконалення цих механізмів і потрібно звертати увагу насамперед.

Таким чином, можна сформулювати **висновок** по те, що шлях створення окремого конституційного суду, який був обраний в Європі внаслідок «перемоги» аргументів Ганса Кельзена над аргументами Карла Шмітта, навряд чи варто піддавати ревізії. Така ревізія ставить під сумнів сам факт існування, авторитет і роль Конституційного Суду в механізмі захисту прав людини, а також юридичну силу його рішень, власну юрисдикцію, його інституційну незалежність, що забезпечується саме судовим статусом (за Кельзеном), створює невизначеність щодо місця в судовій системі шляхом потенційної конкуренції з Верховним Судом як «найвищим судом у системі судоустрою України» (ч. 3 ст. 125 Конституції в чинній редакції). Відповідне занепокоєння (щодо конкуренції з Верховним Судом) набуло свого конкретного вияву під час визнання Конституційного Суду України політичним органом, а також заперечення Верховним Судом поширення на Конституційний Суд України ст. 6 ЄКПЛ.

Література

1. Шмітт К. Гарант конституції. *Государство: право и политика*. Москва : Издательский дом «Территория будущего», 2013. С. 27–220.
2. Кельзен Г. Кто должен быть гарантом конституции. *Государство: право и политика* / К. Шмітт. Москва : Издательский дом «Территория будущего», 2013. С. 359–411.
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57209.

4. Венеціанська комісія. Попередній висновок CDL-PI(2015)016 від 24 липня 2015 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/CDL_PI_2015_016_2015_07_24.pdf.

5. Венеціанська комісія. Остаточний висновок CDL-AD(2015)027 від 23 жовтня 2015 року. URL: <https://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/visnovok%2026.pdf>.

6. Венеціанська комісія. Висновок щодо проекту Конституції України від 21 травня 1996 р. CDL-INF (96)6 щодо тексту, затвердженого Конституційною комісією 11 березня 1996 р. *Конституція незалежної України*. Кн. 2. Ч. 1. Київ : Українська правнича фундація, 1997. С. 245–268.

7. Шепітько М.В. Злочини у сфері правосуддя: еволюція поглядів та наукові підходи до формування засобів протидії. Харків : Право, 2018. 408 с.

8. Конституционная юстиция в странах Восточной Европы: проблемы теории и практики / отв. ред. Я. Залесны. Москва : Норма, 2020. 672 с.

9. Государственное право Германии: сокращенный перевод немецкого семитомного издания. Москва : Ин-т гос. и права РАН. Т. 1. 1994. 312 с.

10. Познер Р. Як мислять судді. Харків : Акта, 2012. 455 с.

11. Алексі Р. Інституціоналізація прав людини в демократичній конституційній державі *Філософія прав людини* / за ред. Ш. Госепата та Г. Ломана ; пер. з нім. Київ : Ніка-Центр, 2008. С. 172–189.

12. Сліденко І.Д. Феноменологія конституційного контролю. Генеза, природа і позиціонування в контексті аксіологічних, епістемологічних, праксіологічних, синергетичних аспектів : монографія. Київ : Істина, 2010. 624 с.

13. Берченко Г.А. Право НАБУ обращаться в суд с исками о признании сделок недействительными противоречит Конституции: возможен ли пересмотр решения суда? *Бухгалтер*. 2019. № 47. С. 14–15.

Анотація

Кузьменко О. В., Берченко Г. В. Статус Конституційного Суду України як судового органу. – Стаття.

У статті розглянуто статус Конституційного Суду України як судового органу влади. Розкрито зміст дискусії між Гансом Кельзеном і Карлом Шміттом щодо природи конституційного суду. З'ясовано зміст і наслідки конституційної реформи 2016 року в частині статусу Конституційного Суду України. З'ясовано аргументи щодо відповідності Конституційного Суду України критеріям ст. 6 Європейської конвенції з прав людини. Зроблено висновок про те, що шлях створення окремого конституційного суду, який був обраний в Європі внаслідок «перемоги» аргументів Ганса Кельзена над аргументами Карла Шмітта, навряд чи варто піддавати ревізії. Така ревізія ставить під сумнів сам факт існування, авторитет і роль Конституційного Суду в механізмі захисту прав людини, а також юридичну силу його рішень, власну юрисдикцію, його інституційну незалежність, що забезпечується саме судовим статусом (за Кельзенем), створює невизначеність щодо місця в судовій системі шляхом потенційної конкуренції з Верховним Судом як «найвищим судом у системі судустрою України» (ч. 3 ст. 125 Конституції в чинній редакції).

Відповідне занепокоєння (щодо конкуренції з Верховним Судом) набуло свого конкретного вияву під час визнання останнім Конституційного Суду України політичним органом, а також заперечення Верховним Судом поширення на Конституційний Суд України ст. 6 Європейської конвенції з прав людини. Визнання позасудового статусу Конституційного Суду України або ж його політичного, а не правового характеру принижує його роль і не сприяє злагодженому функціонуванню судових механізмів захисту прав людини. Європейський суд із прав людини неодноразово визнавав національні конституційні суди «судом, встановленим законом» саме в розумінні відповідної ст. 6 Конвенції. Судовий статус Конституційного Суду України не заперечувався Венеціанською комісією, навпаки – він схвалювався.

Ключові слова: суд, конституційний суд, правосуддя, конституційна реформа, право на справедливий суд.

Summary

Kuzmenko O. V., Berchenko H. V. Status of the Constitutional Court of Ukraine as a judicial body of power. – Article.

The article considers the status of the Constitutional Court of Ukraine as a judicial authority. The content of the discussion between Hans Kelzen and Karl Schmitt on the nature of the constitutional court is revealed. The content and consequences of the 2016 constitutional reform regarding the status of the Constitutional Court of Ukraine have been clarified. Arguments concerning the compliance of the Constitutional Court of Ukraine with the criteria of Art. 6 of the European Convention on Human Rights. It is concluded that the way of creating a separate constitutional court, which was chosen in Europe as a result of the “victory” of Hans Kelzen’s arguments over the arguments of Karl Schmitt, is hardly worth revising. Such a revision calls into question the very existence, authority and role of the Constitutional Court in the mechanism of protection of human rights, as well as the legal force of its decisions, its own jurisdiction, its institutional independence, which is ensured by judicial status (according to Kelzen), creates uncertainty system through potential competition with the Supreme Court as the “highest court in the judicial system of Ukraine” (Part 3 of Article 125 of the Constitution in its current version). The relevant concern (regarding competition with the Supreme Court) found its concrete expression in the recognition of the last Constitutional Court of Ukraine as a political body, as well as the Supreme Court’s objection to the extension of Art. 6 of the European Convention on Human Rights. Recognition of the out-of-court status of the Constitutional Court of Ukraine or its political rather than legal nature diminishes its role and does not contribute to the smooth functioning of judicial mechanisms for the protection of human rights. The European Court of Human Rights has repeatedly recognized national constitutional courts as a “court established by law” within the meaning of Article 6 of the Convention. The judicial status of the Constitutional Court of Ukraine was not disputed by the Venice Commission, on the contrary, it was approved.

Key words: court, constitutional and court, justice, constitutional reform, right to a fair trial.